

Český Senát podpořil snahu senátorů ústavně zakotvit právo občanů být off-line a platit hotově

- CZ24 News | 21. prosince 2023

ČESKO: Listina základních práv a svobod by mohla být doplněna o právo být osvobozen od povinného využívání digitálních prostředků. Senát tuto ústavní změnu, kterou navrhla skupina 17 senátorů, dnes podpořil v prvním kole projednávání. Součástí novely o právu být off-line je také v upravené podobě právo platit v hotovosti, i když podobný návrh Senát letos v únoru těsnou většinou odmítl. Předseda senátorského klubu SEN 21 a Pirátů Václav Láska kvůli tomu neúspěšně požadoval zamítnutí novely. Před dalším schvalováním ji posoudí senátní výbor pro lidská práva a ústavní komise, dostaly na to tři měsíce.

Novela má na ústavní rovině zakotvit, že "každý má právo znát svá práva a povinnosti a vykonávat je jemu dostupným a přístupným způsobem". Současně by nikdo nesměl být nucen vykonávat svá práva a povinnosti prostřednictvím elektronických sítí a úložišť nebo jiným podobným způsobem. Lidé by měli mít podle předlohy možnost hradit své peněžité závazky či dostávat výplatu v platných bankovkách a mincích.

"Platba v hotovosti zachovává soukromí, platba bezhotovostní je vysledovatelná," hájil návrh předseda senátní ústavní komise Zdeněk Hraba z klubu ODS a TOP 09. Předseda Senátu Miloš Vystrčil (ODS) doporučil k návrhu zaujmout konzervativní přístup, aby se nerozšiřoval na další oblasti, pokládá za potřebné domyslet dopady. Místopředsedkyně Senátu Jitka Seitlová (KDU-ČSL) poukázala na možnosti umělé inteligence.

Právo na hotovost by podle většiny adeptů na ústavní soudce nemělo být ukotveno na ústavní úrovni, ale jen obecným zákonem, připomenul Láska. Zastánci platby v hotovosti už dříve vyzvali ministerstvo financí, aby navrhlo příslušnou změnu zákona o oběhu mincí a bankovek, avšak neúspěšně. Senátoři proto návrh vtělili do předložené úpravy.

"Právo na hotovost ustavujeme jako součást širšího práva být osvobozen od povinného využívání digitálních prostředků," uvedl za předkladatele místopředseda Senátu Jiří Oberfalzer (ODS). Cílem novely je chránit menšinu, která odmítá z různých důvodů elektronizaci anebo jen některé její projevy, uvedla senátorka Jitka Chalánková z klubu ODS a TOP 09. Novela podle ní vytvoří "ostrov pro elektronické neplavce". Nikdo podle senátorky nesmí být zákonem nucen používat internet, mobilní telefon nebo platební karty. Stejně tak by občané měli zůstat chráněni před zřizováním datových schránek nebo plošnou elektronickou evidencí tržeb. Logická a žádoucí je podle předkladatelů elektronizace například u elektronických obchodů.

Právo platit v hotovosti si v červnu uzákonilo Slovensko, podobná úprava se chystá v Rakousku. V Evropské unii se řeší právo na odpojení, které má chránit zaměstnance v jejich pracovním volnu a dát jim možnost odpojit se od telefonu nebo počítače. Právo na digitální integritu bylo zase na základě referenda zakotveno do švýcarské ústavy. O lepší ochranu práv před nucenou digitalizací usilují také spotřebitelské organizace a další nevládní organizace, které se zabývají ochranou lidských práv nebo digitálním vyloučením.

Projednáním senátorské novely prosincová schůze horní parlamentní komory skončila. K dalšímu zasedání by se senátoři měli sejít 24. ledna.

ZDROJ